

DELAVEC

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna šte. 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvod
po 60 para.

Oglaš po dogovoru.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštnine
proste.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Krščansko- in narodno-socialne strokovne organizacije.

Krščansko in narodno-socialne strokovne organizacije niso v stanju združiti v svojih vrstah vsega delavstva, ker se omejujejo že po svojem programu le na delavstvo ene vere, oziroma ene narodnosti. S tem smo povedali na kratko, v čem je glavna razlika med nami in njimi.

Mi ne branimo nikomur, da ceni svojo vero in svoj materni jezik. A to ne sme biti ovira za združitev proletariata v skupni stanovskih organizacijah, ki niso poklicane, da rešujejo verska in narodna vprašanja. Za reševanje stanovskih vprašanj je treba sile združevati, zato moramo odklanjati za gospodarske boje brezpomembna gesla, ki cepijo stanovske organizacije, — pa naj si pripisujemo tem geslom v kakem drugem pogledu še tako važnost.

Da je enotna strokovna organizacija že v obratu velikanskega pomena. — to lahko dan na dan vidimo, posebno danes, ko smo tako razcepjeni. — Že zadnjič smo napisali besedo o potrebi enotnih strokovnih organizacij in si ogledali z enega stališča razlog za to razcepljenost. — Imeli smo pri tem pred očmi razkol med obema socialističnima smerema. Pri tej priliki smo ugotovili, da gre tu za različne v taktičnem pogledu, ki niso načelnega značaja in vsled tega niso trajne. Drugače pa je s krščansko-socialnimi in narodno-socialnimi organizacijami.

Te cepijo strokovne organizacije po svojem programu in pomenjajo zanikanje klica: proletarci vseh dežel, združite se! ter trajno cepljenje.

Ko bi te organizacije obvladale položaj, bi se delavstvo že v naši državi trajno cepilo na verske in narodnostne skupine.

Železničarji bi na primer nikdar v bodočnosti ne prišli v položaj, da da bi mogli postaviti skupnemu de-

lodajalcu, skupno organizacijo nasproti, ampak bi si morali trajno pomagati z različnimi koalicijami, ki se pripravajo po navadi, kakor vidimo raje med seboj, kakor s skupnim delodajalcem. Enakih primerov bi se dalo najti v vseh panogah in obratih.

Zato trdimo:

Enotno organiziranemu kapitalu, moramo postaviti nasproti enotno organiziran proletarijat.

Zato ne smemo pripuščati, da bi se izgubljalo delavstvo v organizacije, ki cepijo proletarijat v njegovi stanovski borbi že po svojem programu.

To je vzrok, da odklanjamo narodno in krščansko-socialne sindikate. Med organizacijami, ki so zgrajene na teh temeljih in med našimi organizacijami je velika razlika.

Edino naše organizacije imajo svetovno poslanstvo. Edino one so združene v internacionalne zveze, ki združujejo vse svetovno delavstvo. Kdor je organiziran pri njih, — ta se bori proti svet prepletajočemu kapitalizmu, v svet obsegajočih proletarskih frontah.

Kamor zanese organiziranega delavca pot, povsod najde svojo organizacijo, povsod more računati na zaslombo te organizacije. Organizacijski poskusi, kakor jih predstavljajo krščansko-socialne in narodno-socialne strokovne organizacije pa so kakor samotno plavajoča deska na viharjem morju.

Ali boste zaupali svoj dobrobit — samotno plavajoči deski na viharjem morju?

Tega ne boste storili. Vi boste storili vse, da se naše vrste strnejo, da se zvežejo v tako velike organizacije, kakoršne so organizacije kapitala.

Internacionalni kapitala, je treba postaviti nasproti — internacionalno dela.

Ako se napravijo stolpiči, ki odgovarjajo v odstotkih eksistenčnega minima izraženim plačam, se nazorno vidi ali se plače res nižajo ali večajo, kar se po sami denarni višini plač nikdar ne da ugotoviti.

Kako je ugotoviti potem za koliko odstotkov je povišati plače za slučaj da ugotovimo, da znašajo 10, 20, 30% eksistenčnega minima premalo, da se minimum zopet doseže? V tem slučaju naj se uporabi tale vzorec: množi naj se eksistenčni minimum z 10 (20 oziroma 30), dobljena vsota pa deli s plačo. ($m \times 10$).

p

*

Plače in življenske razmere monopolskih delavcev.

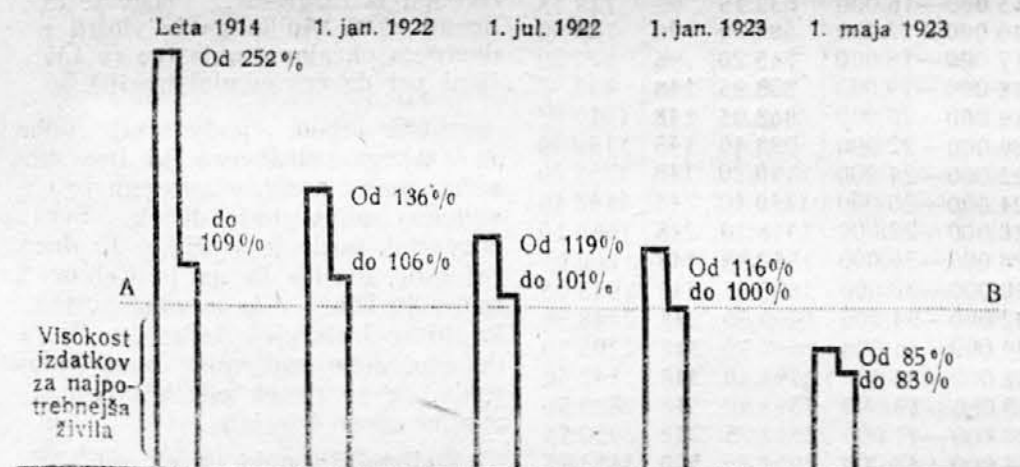
Monopolski delavci se borijo že dalje nego pol leta za izboljšanje svojih plač. Vključ vsemu pojasnjevanju delavskih organizacij pa monopolna uprava noče uvideti, da tako ne more iti več dalje, in da je treba za to delavstvo nekaj izdatnega ukreniti.

V naslednjem smo se namenili nazorno pokazati, da je gnjev in obup, ki se polasča monopolnega delavstva v oči gled popolni ravnodušnosti vseh me-

rodajnih faktorjev napram njegovi zahtevi po goli eksistenci, globoko utemeljen.

Že pred vojno so živeli monopolski delavci težko življenje. Na kake prihranke ni mogel nihče izmed njih misliti. Njih plače so zadostovale komaj za življenje. Danes pa v pravem pomenu besede gladujejo. Sledeči podatki bodo vsakemu nepobitno dokazali, da je res tako.

I. Plače monopolskih delavcev, izražene v procentih izdatkov, potrebnih delavski rodbini za živila.

Kaj predločuje ta slika?

Stolpci kažejo visokost plač z vseh strani rodinski dokladi za ženo in dva otroke. Če bi segale plače do črte A B, bi si mogla kupiti delavska rodbina ravno najpotrebnejšo hrano, brez obleke in stanovanja.

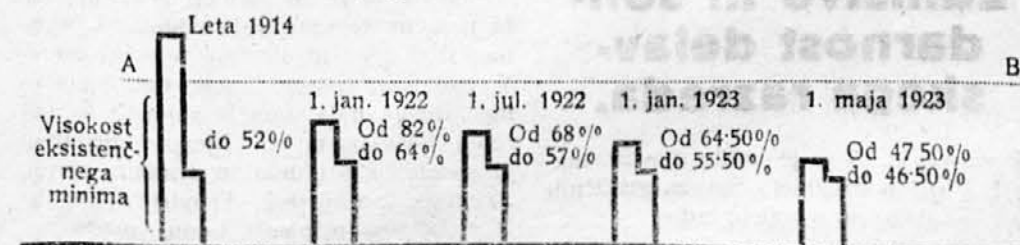
V stolpcih so na desni strani najvišje, na levi pa najnižje plače. Ta sli-

ka predločuje, da je monopolnemu delavcu boljših plačilnih kategorij ostal pred vojno lep del plače za obleko in stanovanje. Po vojni pa dela skoro le za hrano, — zadnji čas pa si že ne more kupiti, ker zasluži le 83 do 85% tistega zneska, ki ga rabi najnujnejše za preživljanje.

Monopolski delavci gladujejo.

II. Plače monopolskih delavcev, izražene v procentih izdatkov, potrebnih

delavski rodbini za živila, najpotrebnejšo obleko in stanovanje.

Kaj predločuje ta slika?

Stolpci kažejo visokost plač, kakor v tabeli I. Če bi segale plače do črte A B, bi dosegale eksistenčni minimum za delavsko rodbino.

Zaslужek monopolskih delavcev

desega niti polovice eksistenčnega minimuma.

Neznatni poviški ne morejo rešiti monopolnega delavstva iz njegovega

Pri sestavljanju te tabele se je računalo eksistenčni minimum zelo nizko, zadošči niti, nego znaša povprečen eksistenčni minimum. Računalo se je, da

rabi delavska rodbina obstoječa iz moža, žene in treh otrok na mesec:

a) za živila: Moke za pecivo 9 kg, mleka za kuhinjo 18 kg, za kruh 12 kg, ko-

Plače in eksistenčni minimum.

Eksistenčni minimum imenujemo tisto vsoto denarja, ki jo potrebuje delavec za življenje, obleko in stanovanje. Eksistenčni minimum se lahko do gotove mere spreminja in ravna po načinu življenja. Vendar le do gotove mere. Je neka najnižja stopnja, pod katero ne moremo iti v nobenem slučaju (absolutni eksistenčni minimum). V splošnem velja pravilo, da morajo dosegati plače vsaj eksistenčni minimum. Vsak poskus, držati plače pod to višino, ne more imeti trajnega uspeha. Zato je v današnjih časih izredno važno, da imajo strokovne organizacije ugotovljeno in da znajo nazorno predložiti, v kakšnem razmerju se nahajajo njihove plače do eksistenčnega minima.

Eksistenčni minimum naj se ugotovi za vsak kraj in za vsako strokovno skupino z ozirom na to, kako je vajeno delavstvo dotične skupine v gotovem kraju dejansko živeti.

Tako tabelo naj bi vodili za svoj obrat vsi strokovni odbori. Ker se je o tem že veliko pisalo, nam ni treba obširneje razlagati, kako se računa eksistenčni minimum za delavca oziroma delavsko rodbino.

Ne bo pa še vsem jasno, kako naj se izračuna ali dosegajo plače eksistenčni minimum, oziroma v kakem razmerju da se do njega nahajajo. Zato podaj-

jamo v naslednjem obrazec, po katerem naj se to računa. Poleg eksistenčnega minima naj se za obrat ugotovi, koliko znaša najmanjša in koliko največja plača, ki jo prejema v obratu zaposleni delavec na mesec. Imenujmo eksistenčni minimum m, največjo plačo p¹ najmanjšo pa p².

Ako pomnožimo p¹ (ali p²) s 100 in delimo dobljeno vsoto z m ($\frac{p^1 \times 100}{m}$),

najdemo, koliko odstotkov eksistenčnega minima delavci zaslužijo. Ta račun se lahko vodi posebej za živila, in posebej za obleko in stanovanje skupaj, kakor je to na grafičnih tabelah, ki jih priobčujemo v današnji številki za monopolno delavstvo. — Tako dobljena številka nam kaže, koliko delavec zasluži, ako bi dobival plačo v blagu.

Številka 100 nam pravi, da služi 100% eksistenčnega minima, torej toliko, da si lahko kupi vse, kar za življenje potrebuje. Ako znaša številka le 80, se pravi to, da si 20% ali eno petino stvari, ki jih za življenje potrebuje, ne more več kupiti.

Pred vojno so dobivali mladostni delavci sleh navadno manj, kot je znašel eksistenčni minimum; zato pa so plače starejših delavcev minimumu za toliko presegale, da se je to izravnavalo.

ruznega zdroba 8 kg, krompirja 60 kg, fižola 3 kg, mesa 8 kg, masti 4 kg, soli 3 kg, olja 1 l, riža 4 kg, sladkorja 4 kg, kave pol kg, franka pol kg, mila 2 kg, kisa $\frac{1}{4}$ l, mleka 30 l.

b) Za kurjavo, obleko in stanovanje pa: drv 1 q, premoga 3 q, čevljev $\frac{1}{2}$

para, kamgarna 1 m, ševijota 1 m, molinga 2 m, za stanovanje 30 Din.

Razmerje med plačami in eksistenčnim minumom je preračunano na način, ki ga obrazložujemo v današnji številki našega lista na drugem mestu.

Fr. Uršič:

Dohodnina od mezd.

Konec.

4. Plačevanje davka.

Pri stalnih službenih prejemkih, to je pri onih, ki se izplačujejo mesečno, imajo delodajalci odbiti pri vsakem izplačilu tudi nanj odpadajoči del davka ter ga zaračunati potem sami pod svojo lastno odgovornostjo odpremiti na davčni urad.

Pri tedenskih ali 14dnevni izplačilih (mezdah) pa ne zadene službodajalca nikaka dolžnost do odtegovanja. Davek se predpiše neposredno delavcu ali uslužbencu ter se terja tudi od njega, ako ga ne plača ob pravem času, to je 1. februarja, 1. maja, 1. avgusta in 1. novembra, vsakokrat eno četrtno celoletnega predpisa.

Pri industrijskih podjetjih je pa tudi tukaj izjema. Davek od mezd se predpiše sicer delavcem in se terja tudi od njih, v slučaju neizterljivosti se zahteva pa od službodajalcev, to je od podjetnikov, ki ga zaradi tega torej odtegujejo lahko kar od plače.

Službojemalci (delavci) dobe plačilni nalog samo prvič, to je prvo leto, ko so obdavčeni. Pozneje ne dobe več plačilnega naloga ter smejo pogledati samo v predpisani seznam, kadar je razpoloženo pri davčnem oblastvu (v Ljubljani pri davčni administraciji), pri davčnem uradu ali pa pri županstvu.

Če je odmera napačna, vložiti lahko priziv, za kar je določen rok 15 dni, pričenši s prvim dnevom potem, ko so bili seznanjeni pri županstvu zadnji dan razgrnjeni, kar je treba izvesti iz razglasov. Priziv je kolikovati z 10 Din in ga je vložiti pri davčnem okrajnem oblastvu (v Ljubljani pri davčni administraciji).

Službodajalci (podjetniki) dobe za vsakega uslužbenca, ki ima mesečno plačo, poziv, v katerem je navedeno, koliko znaša davek. Priziv zoper tak poziv je vložiti v 15 dneh pri istih uradih in ga je kolikovati tudi z 10 Din. — Za mezdne prejemke, ki se izplačujejo tedensko ali 14 dnevno, dobe podjetniki samo tedaj poziv, če se davek od delavcev samih ne more izterjati.

Podjetniki imajo davek od službenih prejemkov, dokler ne dobe poziva, v katerem je davek izračunjen, provizorično kar sami izračunjevati in odtegovati. Da ne trpe škode, je prav, če se ravna po predpisih in da naznanijo in odznanijo vsakega

uslužbenca takoj tudi davčnemu oblastvu.

Iz naših tabel si bo vsak delavec ali uslužbenec sploh lahko sam izračunal, koliko ima plačati na davku skupaj. V prvih treh tabelah si poiščite obdavčljivo plačo, od te si pa

po eni naslednjih treh tabel sami poiščite davčno vsoto, to je oni znesek, ki ga sme podjetnik odtegovati. Tako bodo služile te tabele za kontrolo delavstva, uporabljali jih bodo lahko pa tudi delodajalci sami.

Akcija za zedinjenje kovinarjev.

Kakor smo že poročali, se je kovinarska internacionala v Bernu zavzela za to, da se spor med jugoslovanskimi kovinarji, ki je izbruhnil na zagrebškem kongresu, omili in odpravi.

V ta namen je pozvala obe organizaciji: Osr. društvo kovinarjev in Savez metalcev - kovinarjev Jugoslavije, da imenujeta 6 člansko paritetno komisijo, ki naj poišče platformo za zedinjenje obeh organizacij.

Centralni odbor O. D. K. je to odločitev internacionalne sprejel in imenoval ss. F. Svetka, K. Jankoviča in F. Žagarja v to komisijo. Ob enem je pa naročil centralni odbor tej komisiji, naj stori vse korake, da bi se akciji za zedinjenje pritegnili tudi »nezavisni« kovinarji v Beogradu (Savez radnika metalne industrije i obrta Jugoslavije.)

V ta namen je pooblastil centralni odbor O. D. K. s F. Svetka, da potuje v Beograd in obse predstavnike obeh savezov, ter se informira v koliko bi bilo mogoče izvesti zedinjenje vseh treh organizacij v eno veliko kovinarsko organizacijo za celo Jugoslavijo. — Med potjo v Beograd je obiskal s. Svetek stavkujoče kovinarje v Subotici ter jim na velikem javnem shodu, ki ga je sklical odbor tamkajšnje podružnice razjasnil stremljenja kovinarjev v Sloveniji, ter jih pozval, naj to akcijo slovenskih kovinarjev z vsemi močmi podpre.

Subotički kovinarji so se akcije naše kovinarske organizacije zelo razveselili ter so naročili s. Svetku naj sporoči v Beogradu, da se oni z akcijo povsem strinjajo in bodo O. društvo kovinarjev z vsemi močmi podprli, da se ta akcija posreči.

V Beogradu je s. Svetek obiskal obe centrali, ter razložil in utemeljil potrebo zedinjenja. Po večdnevni konferenci z obema centralama je vprašanje toliko dozorelo, da je bilo mogoče sklicati na dan 18. maja skupno konferenco zastopnikov vseh treh central. Na tej skupni konferenci je v imenu O. D. K. s. Svetek podal obširen referat in predloge, na podlagi katerih naj bi se to zedinjenje izvedlo v življenje.

Po medsebojnem izmenjavanju misli vseh navzočih je ta komisija izdelala predlog, katerega so podpisali zastopniki vseh treh central. Ta predlog bo stopil v veljavo takoj, čim ga potrdijo vsi trije centralni odbori.

Glasi se:

1. Komisija soglasno konstatira: da je ideja ujedinjenja kovinarskih delavcev Jugoslavije popolnoma označena v vseh treh resolucijah in da se na podlagi teh treh resolucij ukazuje vsem trem centralnim upravam, da jih v praksi udeležijo.

3. Da odločijo vse tri centrale na svojih sejah po tri delegate, ki gredo v skupni odbor. Ta odbor bo imel naziv: Odbor za pripravo in sklicanje skupnega kongresa ujedinjenja kovinarskih delavcev Jugoslavije.

3. Da se temu odboru stavi kot sredstvo za propagando med kovinarskimi delavci za edinstvo in mogočnost za čim uspešnejšo predpripravo kongresa samega dá na razpolago »Metal-ski radnik«. Istotako se stavi na razpolago radi jezikovnih razlik del lista »Delavec«, v katerem hoče odbor z besedo propagirati ujedinjenje.

Ta odbor posluje avtonomno, posvečujoč se z vsemi centralnimi upravami o vseh važnih vprašanjih.

5. Kongres ujedinjenja bi se moral vršiti najkasneje 26. avgusta t. l.

6. Odbor bo moral za kongres pripraviti ta-le materijal:

- a) predlog resolucije o ujedinjenju;
- b) načrt novih pravil in pravilnika;
- c) predlog resolucije o akciji in taktiki saveza;
- d) predlog resolucije o delavski zakonodaji;
- e) predlog resolucije o strokovni in tarifni politiki;
- f) predlog resolucije o saveznem glasilu.

7. Ko sprejmejo vse tri centrale te predloge in imenujejo svoje predstavnike v odbor, postane ta takoj aktiven. Odbor se bo tudi takoj konstituiral.

8. Odboru, kot avtoriteti za pripravo edinstva, pripada dolžnost, da pomaga s svojimi nasveti in podporami v vseh sporih, ki bi nastali v tem času med delavci in delodajalci, ravnaoč se po pravilniku za stavke. Ravnotako bo odbor s svojo avtoriteto preprečil vsak poizkus poedinčev in skupin, ki bi neupravičeno rovarile proti ujedinjenju. Vsako delo proti ustvarjanju edinstva se bo smatralo kot delo proti interesom organizacije in proti tem se bo postopalo strogo po pravilniku, ki določa, kako se v takih slučajih postopa.

9. Ko se bo odbor sestavil, bo izdelal svoj pravilnik, ki bo veljal le do kongresa zedinjenja. Ta pravilnik bo polnomočen, ko ga odobro vse tri zainteresirane centrale.

10. Način volitev delegatov za kongres in ključ, po katerem se bodo volitve vršile, bo določala okrožnica, ki jo bo izdelal odbor.

11. Celokupno delo odbora, kakor tudi predpriprave vseh predlogov in resolucij obstoji v tem, da bodo v popolnem soglasju vse tri centrale.

12. V tem predlogu se bodo lahko napravile izpremembe in dopolnila po predlogih zainteresiranih savezov.

TABELA C.

Oženjeni z najmanj enim otrokom in vdovec z najmanj dvema otrokoma.

Dohodek (obdavčljiva plača)	Dohodnina	Invalidski davek	Skupaj
10.000—11.000	354.90	48	402.90
11.000—12.000	401.70	96	497.70
12.000—13.000	452.40	96	548.40
13.000—14.000	503.10	96	599.10
14.000—15.000	577.80	96	673.80
15.000—16.000	633.15	96	729.15
16.000—17.000	688.50	96	784.50
17.000—18.000	745.20	96	841.20
18.000—19.000	808.95	148	953.98
19.000—20.000	868.05	148	1016.08
20.000—22.000	988.40	148	1136.40
22.000—24.000	1110.20	148	1258.20
24.000—26.000	1240.40	248	1488.40
26.000—28.000	1418.10	248	1666.10
28.000—30.000	1552.98	248	1800.95
30.000—32.000	1695.05	248	1943.08
32.000—34.000	1900.50	248	2148.50
34.000—36.000	2047.50	348	2395.50
36.000—38.000	2194.50	348	2542.50
38.000—40.000	2341.50	348	2689.50
40.000—44.000	2642.75	348	2990.75
44.000—48.000	2952.75	500	3452.75
48.000—52.000	3369.60	500	3869.60
52.000—56.000	3691.20	500	4191.20
56.000—60.000	4146.45	756	4902.45
60.000—64.000	4486.35	756	5242.35
64.000—68.000	4989.50	756	5745.50
68.000—72.000	5358.40	756	6114.40

Podlistek.

Dragiša Lapčević:

Edinstvo in solidarnost delavskega razreda.

(Predavanje, ki se je vršilo dne 20. maja t. l. pri podružnici »Saveza grafičnih delavcev« v Beogradu.)

Marks in Engels pravita v »Komunističnem manifestu«, da je zgodovina človeške družbe zgodovina razrednih bojev. Razredi, oziroma kaste in stanovalci so obstojali že v minulih dobah: antični in fevdalni, le da so se delili v duhovniški in plemenitaški stan; tretji stan trgovcev in obrtnikov ni bil privilegiran, kakor prva dva. Z nastankom meščanskega načina proizvodnje, zasnovanega po načelu svobodne zasebne lastnine in svobodne konkurence je nastalo tudi jasno razlikovanje razre-

dov in s tem tudi vse ostrejši boj razredov, ki predstavlja izrazite močne razlike med razredi.

Kaj je razred?

Marks, ki bi bil najbolj poklican, da bi nam na to vprašanje odgovoril, nam na žalost tega ni storil v popolni meri. V zadnjem zvezku njegovega monumentalnega dela nam je zapustil le začetek tega poglavja. Njegov prijatelj in sodelavec pri delu in grajenju znanstvenega socializma Friedrich Engels je z žalostjo pripisal temu poglavju: »Tu se na žalost rokopis konča!«

Toda, vendar tudi v tem začetku poglavja, ki bi moralo biti zelo obširno in popolno, nam Marks pojasnjuje glavne opombe, ki pojasnjujejo pogoje razrednega diferenciranja in glavne delitve po razredih. On pravi na primer:

»Stalna tendenca in zakon razvoja kapitalističnega načina proizvodnje se zrcali v tem, da se proizvodna sredstva vedno bolj in bolj osredotočujejo, da se delo spreminja v mezdno delo,

a proizvodna sredstva v kapital...«

Mezdni delavci, kapitalisti in posestniki tvorijo troje velikih razredov današnje družbe zasnovane na kapitalističnem proizvodnem načinu.

Golovo je, da obstajajo razen teh treh velikih in glavnih družabnih razredov še vmesni razredi, podrazredi in propadajoči stanovi.

Značilno za razred je: 1. skupnost dohodninskih virov; 2. skupnost interesov; in poglavitno: 3. skupnost protislovij med razredi.

Boj razreda se vodi za delež na proizvodih narodnega gospodarstva, industrijalec se bori za čim večji dobiček, finančnik za čim večjo obrestno mero.

Ves ta boj se vodi ravno okrog vrednosti, ki jo ustvarja proletarski razred z vzdrževanjem proizvodnega procesa. Iz nadvrednosti t. j. delo, ki se delavcu ne plača, obdrži industrijalec velik del, ostali del pograbi trgovec v imenu profita, finančnik (bankir) v imenu obresti,

posestnik v imenu rente, železnica v imenu voznine, država v imenu davkov itd. itd.

Vsi izkoriščajoči razredi imajo interes na tem, da je vsota neplačanega dela čim največja. Zato so vsi ti ogorčeni protivniki delavskega razreda, najsi se sicer še tako prepirajo in borijo zato, da jim pripade čim večji del nadvrednosti.

Proletariat ima: 1. enak socialni položaj; 2. enake interese v sedanjosti; 3. enake težnje za bodočnost. To so pogoji za popolno in nemoteno razredno solidarnost.

A prvi poizkusi za vstvarjenje razredne solidarnosti zavzemajo stvarno strokovne organizacije. Vendar onemogoči konkurenca med delavskimi organizacijami dosledno enotno borbo proti kapitalističnemu izkoriščanju.

Ne sme se pozabiti, da se proletariat še ne čuti kot razred, dokler ne ustanovi svoje razredne organizacije in ne organizira svojega razrednega boja.

(Dalje prihodnjič.)

13. O teh predlogih morajo zainteresirane centralne uprave doprinesiti svoje določbe najpozneje do 1. jun. t. l. V Beogradu, 21. maja 1923.

Člani komisije:

F. Svetek, M. F. Manojlović, Blag. Bračinec, Svetomir Ignjatović, Stevan Stanojević, Josip Fišer, A. Dokić.

Kakor je iz resolucije razvidno, je zedinjenje kovinarjev na dobrem potu.

Naše organizacije.

Kemična stroka.

K skupščini »Osred. društva kemičnih delavcev«. Za nami je zopet leto in stopamo pred novo skupščino. Zato nam je treba, da jasno položimo račune za preteklost in načrte za bodočnost. Če pogledamo in si ustvarimo jasno sliko o preteklem poslovnem letu, tedaj moramo reči, da je osrednje vodstvo napravilo svojo dolžnost v kolikor je bilo to v njegovih močeh. Prva in druga skupščina sta napravili lepe in umestne sklepe, od katerih žal nismo mogli vseh uresničiti. Smelo pa smemo trditi, da je zavednost med delavstvom že zelo zelo narasla. Žalibog, da organizacija ni razpolagala s tistimi sredstvi, ki bi omogočila uspešnejše delo v boju za izboljšanje delavskega položaja. Mnogo je krivo temu zastajanje povišanja članskih prispevkov za rastočo draginjo. V toliko se tudi članstvo ni zavedlo svojih dolžnosti, kljub temu, da je v ostalem prav pridno vršilo svoje naloge in dolžnosti. Upajmo pa, da nam bodo težki pretekli časi le za vzpodbudo in za izkušnjo v bodočnosti. Pred nami stoji nov mejnik, mimo katerega ne moremo, ne da bi pomislili, kaj bo pomenil za kemično delavstvo že v najkrajši bodočnosti. V nedeljo 3. junija se bo vršila III. redna redna skupščina našega osrednjega društva, na kateri bomo temeljito preresetali načrte za bodoča pota kemične organizacije. Dolžnost skupščine je, da sklepa predvsem o tem: 1. Da se izvede sklep zadnje skupščine, da se izdajo društvena pravila v obliki brošur in članskih knjižic. 2. Da osrednje vodstvo izdaja četrtletno bilanco organizacije. Poleg tega tudi poročila tajništva in statistike. Vsa ta poročila naj se priobčujejo v »Delavcu«, da bo članstvo poučeno v vsakem času o napredku, kakor tudi o nedostatkih organizacije. 3. Da se organizirajo v podružnicah redakcijski odbori, ki naj se bavijo po poročilu osrednjega vodstva o položaju, v katerem se nahaja organizacija, podružnica, tovarne, industrija itd. 4. Da so po možnosti gospodarskega stanja ustvarijo sekcije o posameznih strokah, v okvirju zato sprejetega pravilnika. 5. Da se izboljšanje stanja osrednjega društva poviša v ta namen članski tedenski prispevek v primeri enournega tedenskega zaslужka. To so smernice, ki pa naj jih skupščina po možnosti pretresa in morebiti tudi izboljša. Pri izvrševanju sklepov pa naj potem sodeluje tudi članstvo samo.

Janko Telban:

Sredi noči.

Rosna je bila trava in mrzle kaplje so se vzpenjale po nogah, da so odrevenele, kakor bi bile zazidane v ledu. Iz gozda so se rogale pošasti, strašne v svojem tihem molku, zvezde z jasnega neba, čreda tulečih, lačnih volkov. Dve misli enega telesa sta plavali po livadi, kakor dva bela goloba, orla v vrto-glavi visočini — dve utvi.

Zadeli sta druga ob drugo in nista se našli. Njih krila so bila umazana, ker je iz njih dihala, bruhalo strast trenutka.

Od severa je potegnila burja, kosti so zašklepetale v mrazu, dve bitji sta iskali v objemu toplote, tam daleč na poljani pa je zajakalo:

»Nisem te razumela. Tako zmedeno govoriš. Zakaj mi odpiraš nove, nepoznane svetove? Čutim, da so lepi, pa se jih bojim, kakor črnih pošasti tam za temnimi smrekami, v njih tihem zaničljivem molku. Pusti me v moji priprosti samoti. Tam dolj v dolini, kjer gore plinove svetilke, poginem in črna

S tem pa seveda ni rečeno, da ni še za premagati ogromnih ovir. Vendar je zedinjenje tako življensko važno za jugoslovanske kovinarje, da bo mogoče vse te ovire premagati, če bo količkaj razumevanja in dobre volje na vseh straneh.

Mi bomo smatrali za svojo dolžnost, da bomo člane naše kovinarske organizacije stalno informirali potom »Delavca« o poteku te velevažne akcije.

*

Prevalje. Tukajšnja podružnica pripnatih delavcev je imela dne 20. t. m. članski sestanek, ki ga je sklicala podružnica na podlagi poslani okrožnice osrednjega tajništva; obisk sestanka je bil dovoljen. Navzoč je bil tudi tajnik osrednjega društva, ki je prečital in pojasnil bilanco preteklega leta. Iz bilance je posneti, da tako ne bo moglo iti dalje, če hočemo, da blagajna ne bo popolnoma izčrpana, in če hočemo, da ne pademo že takoj pri prvem pritisku kapitalizma v njegovo nenasitno žrelo. Dohodki so zelo malenkostni, to pa radi prenikljivih prispevkov in radi narastle draginje. Iz teh razlogov osrednjega društva tudi ne more nuditi članstvu tiste opore, ki bi jo lahko nudila pri dobrih gmotnih razmerah. Zato je dolžnost članstva, da dobro pripravimo naše trdnjave, da jih ne bo mogel kapitalizem že pri prvem napadu porušiti. Nato je bil članstvu predložen načrt povišanja prispevkov; pri glasovanju je bil predlog povišanja sprejet z večino glasov. Izvoljen je bil na sestanku delegat za skupščino osrednjega društva. Sodrugi, brez setve ni žetve! Zavedajte se tega!

Živilska stroka.

Stavka pekovskih pomočnikov v Mariboru. Pekovski pomočniki v Mariboru se nahajajo že od 7. t. m. v delni stavki. Mojstri, pri katerih stavka traja, so na delu, da razbijejo stavko, organizacijo in da razveljavijo kolektivno pogodbo onih deset pek. mojstrov, ki so 7. t. m. ugodili upravičenim zahtevam delavstva. Glavna pogajanja so se vršila 22. in 23. t. m., ki pa niso dovedla do nikakega sporazuma, ker so mojstri potem svojega predsednika izjavili, da nimajo namena pogajati se z delavstvom. Radi tega stavka traja dalje. V stavki je 23 pomočnikov. Pri desetih mojstrih, ki so dovolili 25 odstotni povišek in tridnevni plačani dopust pa dela 44 pomočnikov. Po 23. maju je stavka zavzela poostren boj. Ob tej priliki se je objavilo v »Volkstimmi« tudi natančen račun koliko pek. mojster služi in kdo je kriv povišanju cen na kruhu. Tako so ugotovili, da mojster, ki speče na dan 500 komadov belega, 750 komadov črnega kruha, 200 komadov žemelj in 50 komadov drobnega peciva v teku 8 urnega dela s 6 pomočniki in dvema vajencema z dnevnim zaslužkom 303 Din imenad 2500 Din dnevnega zaslužka. Za navedeno pecivo in kruh dobi 9000 Din dnevno. Zato ko-

bo tvoja duša, brez pokoja bo tavalala, ako vtrgaš cvetko, ki bo brez življenja zvenela v tvoji gumbnici ob vročih žarkih pekočega solnca.

Dve misli sredi noči, ki se nista našli.

»Poljubi me... še enkrat... Dosti je! Pojdi!...«

»Dolga je še pot v dolino in temna je noč. V jarku čakajo šakali, raztrgajo te. Prišli bi potem iz doline ljudje, z novimi svetovi v dušah, ter te našli krvavečega na rosnih poljani, bele rokavice bi umazala rdeča tekočina, moja duša pa bi plakala sredi gozdov po izgubljeni sreči, ki jo nisi poznala nisem, samo čutila sem njeno bližino.

Preveč bi jo bilo in prekmalu bi minula. Trajala bi samo trenutek in bridko bi bilo spoznanje, ko bi izprevidel, da si se varal — kruto varal.

»Pojdi in pozabi...«

Dve misli, dve utvi enega telesa sta plavali po livadi in se nista našli. Iz gozda so se rogale pošasti, z neba čreda lačnih volkov in šakali so tulili v jarku.

Jaz pa sem odšel sklonjene glave v dolino.

lično kruha in peciva porabi 707 kg moke, v katero moramo vračunati 40 odstotkov vode; dobi torej 978 kg kruha in peciva. Moka stane 4766.25 Din. Plače in razni stroški, kakor kvas, sladkor, premog, olje, mast, sladkor, mleko, razsvetljava, davek, konji, vozovi, hlapci poraba orodja itd. 1733.75 Din. Skupni izdatki torej 6497.50 Din; ako odšteto to vsoto od 9000 Din dohodkov, dobimo 2997.50 Din čistega dobička. Za danes ne bomo dodali k tej stvari drugega komentarja kot samo eno: Vsi pekovski mojstri so kapitalističnega kova, izsesaci delavstva in konzumenta. Številke jasno govorijo in one so pokazale, da je potreba, da se delavstvo oklene svoje organizacije in solidarno nastopa proti solidarnemu sovražniku.

Stavka pekovskih pomočnikov na Ogrskem. V Budimpešti so pekovski mojstri dne 4. maja t. l. izprli 750 pomočnikov, ker so zahtevali pomočniki 50-odstotno povišanje plače. Z izprtjem so hoteli mojstri razbiti le organizacijo, ter jo oslabiti, da bi ne bila zmožna voditi boj. Varni pomagač mojstrom je ogrska vlada, ki izvaja silen teror nad izprtimi. Iz vsega tega je sklepati, da vodi pekovska organizacija v resnici ofenziven boj, ker se ne pusti vreči na tla. Odbor izprtih potrebuje 225.000 Din na teden podpore. Okrog 62.500 Din izplača organizacija sama, vendar ji pa primanjkuje še 162.500 Din. Zadno vsoto naj bi darovale pekovske organizacije celega sveta, ki bi naj zbrale navedeni znesek in na ta način podkrepile boj, ki ga vodi ogrsko delavstvo in ki ima mednarodni značaj.

Poostrenje bojkota belgijski tvrdki E. Remy bo izvedla internacionala živilskih delavcev s tem, da bo stopila v stik z ruskimi zvezami živilskih delavcev.

Nočno delo je vprašanje, s katerim se bo v kratkem pečal mednarodni urad dela, ki bo preresetel resolucijo in zahteve, ki jih je sprejel kongres mednarodne unije živilskih delavcev.

Rudarska stroka.

Konec rudarske stavke v Drobne-dolu. Kakor je znano so stopili rudarji premogovnika Drobni dol dne 23. aprila v stavko. Za 30 april se je na željo podjetja razpisala mezdna razprava, ki pa ni imela uspeha, ker se je podjetje postavilo na stališče, da ne pristane na povišanje plač za več kakor povprečno 15 odstotno povišanje. Delavstvo je ta pogoj odklonilo ter izjavilo, da bo solidarno vztrajalo toliko časa, v stavki, dokler podjetnik ne pristane na njihove upravičene zahteve. Dne 15. maja se je razpisala na iniciativno podjetja na eni strani in na pritisk rudarskega glavarstva v Ljubljani na drugi strani mezdna razprava za 23. maj. Pri tej razpravi se je v polni meri pokazalo kaj more doseči prava proletarska zavednost in solidarnost v boju proti kapitalu. Delavstvo je doseglo povprečni povišek temeljnih plač za 44 odstotkov. Akordne postavke se morajo zvišati tako, da bo vsak delavec v stanu pri akordnem delu zaslužiti najmanj 25 odstotkov nad temeljno plačo. Ta boj rudarjev in njihova zmaga naj bo vzgled vsem tistim, ki še danes ne priznavajo potrebe močne strokovne organizacije, ki temelji na razredno-bojevni podlagi.

Usnjarska stroka.

Mezdno gibanje čevljarjev v Mariboru. Dne 25. t. m. je vložila podružnica čevljarjev v Mariboru pri Zadrugi čevljarjev spomenico glede 50-odstotnega povišanja plač. Istotako je vložilo tudi delavstvo pri čevljarjem podjetju Dragotin Roglič zahtevo glede povišanja plač, ki naj bi se preuredila v tedenske mezde. Ker zahteva podjetje, da opravljajo delavci čevljarstvo tako, da gre izdelek par čevljev preko sedem ali osem pomočnikov, zato delavcem ni mogoče delati za plačo od komada; torej je pač potrebna in upravičena zahteva delavstva, da se uvede urno ali pa vsaj tedensko plačo. Kakšen uspeh bo rodilo to gibanje danes ne moremo predvideti, opozarjamo pa pomočnike in čevljarje organizacije, da tekom mezdne gibanja svetujejo vsem čevljarjem, naj ne ichejo dela v Mariboru.

Kovinarska stroka.

Zrtvuje! Vse podružnice, ki še niso odposlale prostovoljnih prispevkov za stavkujoče v Subotici, naj takoj odposljejo nabrane vsote centrali po poštočkovnem uradu. Na položnici naj navedejo »za stavko«.

Muta. Delavstvo železarne na Muti stoji v mezdnuem boju. Opozarjamo vse kovinarje, naj ne potujejo tja, dokler razprava ne bo končana.

Vestnik „Svobode“.

Stenografija v desetih pismih. Pred vojno je bil pismen pouk stenografije zelo razširjen. Veliko je število tistih, ki so se na ta način naučili stenografije, ker drugače niso imeli prilike. Bogate izkušnje v tem oziru uče, da ustmen pouk v tečajih ni neobhodno potreben. To je važno zlasti za tiste, ki so zaposleni na deželi in manjših mestih. Znanje stenografije se zahteva od nameščencev v vseh modernih pisarnah. Pri tem se ne vprašuje po sistemu, temveč samo po zmožnostih. Neglede na vse to nudi stenografija tudi v zasebnem življenju velike ugodnosti zlasti ljudem, ki so mnogo zaposleni. Pouk potom pisem se vrši na ta način, da prejme tisti, ki se želi učiti stenografije, na svoj prigras prvo pismo z natančnimi pojasnili in navodili. Ko obdela to snov, kar se lahko izvrši v največ dveh urah, pošlje izdelano nalogo, ki se pregledano in popravljeno vrne pošiljatelju, ki prejme obenem drugo pismo. Na ta način se nadaljuje pouk do konca. — Za tiste, ki so dovršili pismen tečaj, obstoji stenografski korespondenčni krožek, ki skrbi za nadaljnje izurjenje svojih udeležencev potom krožnih zvezkov. — Pojasnila daje sodrug Franc Skobl, Selo 7, pošta Moste pri Ljubljani. Dopisu je priložiti znamko za odgovor.

U. D. R.

V torek, dne 29. t. m. se je vršil v Ljubljani ustanovni občni zbor »Udruženja delavskih rediteljev«.

Društvo U. D. R. bo organizacija delavske mladine. Ustanoviteljem je služila kot vzor organizacija angleških skautov.

Organizacija U. D. R. bo dvigala in krepila prekipajoče sile naše mladine. Skupaj bomo prirejali izlete v prosti naravi, gojili šport in telovadbo in vse, kjer bomo lahko merili svoje mlade moči.

Najlepše in največje pa naj bo na naši organizaciji težnja, da moramo postati vsi člani U. D. R. ena sama v redu in disciplini trdno združena sila.

Mladina se bo v U. D. R. vadila obvladovati v samozatajevanju svojo voljo, navajati prekipajoče mladostne sile v en sam hudournik, ki gre preko vsega, kar se stavi združeni sili mladostnih voda na pot.

V vseh svojih nastopih bodo člani U. D. R. dokazali, da so eno.

Objave.

Vsem Osrednjim društvom, podružnicam in naročnikom »Delavca«. Radi reda v upravi se mora naročnina za »Delavca« točno plačevati. Vsakemu, ki naročnino za list en mesec po prejemu fakture ne poravnava, se list po preteku nadaljnjih 14 dni ustavi. Tekom teh 14 dni se pošilja društvom in podružnicam le polovico naročenih izvodov, vzrok pa se v informacijo članov v listu objavi. Predno se postopa napram podružnicam v smislu prejšnjega odstavka, se podružnice pisмено opozore, da so z naročnino v zamudi.

Uprava »Delavca«.

RAZPIS.

Stavbna in gostilniška zadruga Delavski dom na Jesenicah (Savi) razpisuje službo gostilničarja v Delavskem domu na Savi. — Reflektanti naj vložijo svoje ponudbe najkasneje do 1. julija t. l. Ponudbe je vpsolati na naslov: »Stavbna in gostilniška zadruga Delavski dom na Savi št. 107, pošta Jesenice«.

Zahvalo. Vsem sodrugom in sodružicam, kakor tudi nameščencem porcelanske tovarne L. M. Schütz izrekam pristržno zahvalo za darovani znesek 315 Din. — Anton Marine, Liboje.

Dopisi.

Hrastnik. Dne 19. t. m. so imeli neodvisni pri nas shod, na katerem so hoteli pokriti nekdanje gnusne boje proti treznemu in mislečemu delavstvu. Dobro so se zavedali, da s taktiko, ki so jo imeli pred nekaj leti, ne pridejo med širše delavske mase, zato si že od tistega časa neprestano trudijo, da bi z vedno novimi in čim učinkovitejšimi maskami prodrli v delavske vrste. Teh mask in krink se še danes poslužujejo. Tako se je na omenjenem shodu s. Šalamon prav na njemu lasten način dotaknil rudarskega zedinjenja in tozadevnih predlogov obeh rudarskih central. S. Šalamon se je toliko trudil, da bi nam razložil in pojasnil predloge. Čisto lepa lastnost je to in nič nimamo proti temu. Ali čemu zgubili toliko časa za naše delavstvo, ki je bilo o predlogih z besedo toliko poučeno, da je vsak trud, pokazati predloge v megleni in nejasni luči zaman. Mnogo koristnejše delo bi s. Šalamon brez dvoma opravil, če bi stopil v vrste tistega dela delavstva, ki sledi njegovim besedam, a ne zahteva od njega tudi dejanj. To delavstvo, o katerem lahko rečemo, da ga je še zelo veliko, potrebuje še zelo mnogo pouka ravno o teh predlogih, zakaj moti se, če meni, da bodo napravili zedinjenje voditelji brez sodelovanja organiziranega delavstva. Mi ne verujemo več, ker nismo slepci in ker vidimo. Kar vidimo, to verujemo; če je

zid bel, nas nihče več ne bo mogel prepričati, da je črn. Torej sodruzi, proč z demagogi in krinkami, s pravimi obrazi pred tribunal, kjer naj odločuje pamet in ne srce.

Leše pri Prevaljah. Kakor je znano, smo rudarji na Lešah pretekli mesec stavkali, da bi si izboljšali naš beden položaj. Naše zahteve so gospodje odklonili, češ, za vas ni denarja, ker žepi kapitalistov in grofov to ne dopuščajo. G. Brus kot nadzornik pravi, da ni sredstev, ter da je premogovnik pasiven. To pa zopet radi delavstva, ki hoče vedno stavkati. V resnici pa zahteva delavstvo le kruha. Vprašamo, kdo pa je kriv, da delavstvo stavka. Riba pri glavi smrdi, pravi pregovor. Dajte tudi delavstvu kruha, da ne bo neprestano pešalo in ne glejte le na svoje želodce. V kakšnem bednem položaju se nahaja danes naše delavstvo in naše družine to si kapitalisti in njih hlapci pač težko predstavljajo; zaprosili smo za nekak predujem, da bi se ga nam ne odtegnilo od plače, a ker »rudnik nič ne nese«, se nam bo ta predujem zopet odtegnil; to se pravi: kapitalist z eno roko dá, z drugo zopet vzame. Merodajne oblasti zganite se! Delavci in delavke pa se združite in idite do zadnjega vsi v organizacijo, ki vam bo zvezda v boju proti kapitalu in njegovim hlapcem. V delavski zavednosti in združenju je moč!

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, dne 29. maja 1923.

Razmerje med Ameriko in Rusijo se zadnje dni ni nič spremenilo. Sicer pa lahko trdimo, da je slika od konca svetovne vojne ostala ista in neizpremenjena. V splošni zmedi po podpisu mirovnih pogodb, ko je že odstopil Wilson s svojo človekoljubno, a medlo ideologijo, kateri praktični Amerikanci niso zaupali, je ameriška trgovina usmerila vso svojo pažnjo na petrolejske vrelce v Rusiji in Mali Aziji. Znano je, da se »črni demant« premog umika petroleju, ki je važen zlasti pri pogonu vojnih ladij. Baš s tega vidika se zdi antanti zveza Rusije in Nemčije tako opasna. Francija in Belgija sta pač zasedli Porenje in Poruhrje ter s tem odvzeli Nemčiji premog. Za Nemčijo pa stoji Rusija z ogromnimi količinami petroleja, ki učinkuje boljše od premoga. Ako se stori taka zveza med Rusijo in Nemčijo, združena s trgovinsko pogodbo, postane francosko-belgijska zasedba precej imaginarna, to je: pomeni udarec v vodo. Ker je Rusija ameriške pretenzije odbila s prekinjenjem diplomatskih odnosov, je pričakovati v kratkem temeljite revizije ameriške politike napram Rusiji. Ne glede na to, da stoji v ozadju nekdo, ki bi imel rad dobiček iz spora med Rusijo in Ameriko — Japonec.

Oblak, napolnjen z vojno atmosfero, ki je plaval nad vzhodno riviero in nad bližnjim vzhodom, se je raztepel tako, da je za enkrat odpadla nevarnost vojne med Grško in Turško. Dasi sta bili obe državi že popolnoma pripravljene na strašen spopad, se je vendar v zadnjem trenutku dosegel sporazum v Lozani, in sicer s posredovanjem Francozov, ki bi svoje interese raje ugotavljali v miru nego v vojni. Sporazum vsebuje nastopna določila: Grška načeloma priznava Turčiji pravo do vojne odškodnine. Grčija odstopi Turčiji Karagač nakar se Turčija odpove drugim reparacijskim zahtevam. Končno sta se obe državi zavezali, da druga drugi vrneti med vsem tem sporom ugrabljeni in zaplenjene ladje. Spor je, kakor rečeno zaenkrat poravnán, dokler se seveda Francija v toliko ne utrdi svojih pozicij na vzhodu, da ji bodo spori dobrodošli.

V Poruhrju so Francozi naleteli na slučaj, ki nanj niso računali: na upor komunistov. Pasivno rezistenco delavstva in očitno bunjenje kapitalistov so premagali z orožjem. Njihova akcija pa je rodila reakcije v obliki komunističnega odpora. Nemci občutajo, da so komunistično gibanje povzročili Francozi sami, ker so razpustili nemško policijo,

dočim groze Francozi z novimi zasedbami. Gospodarstvo komunistov v pobunjenih krajih menda ni posebno vzorno, kakor pravijo, povzroča pa skrbi Francozom in Nemcem. Govore tudi, da so Francozi sami povzročili komunistične vstaje, da bi mogli upravičevati svoje zasedanje nemškega ozemlja. Kakor je videti, pa jim je voda začela liti v grlo.

Na Angleškem se je izvršila prepsnova vlade: namesto odstopivšega predsednika bo odslej vršil te posle Baldwin, ki bo hodil po političnih potih starega predsednika, to se pravi, da bo skušal ohraniti zvezo med Anglijo in med Francijo.

V Rimu se je te dni vršil mednarodni ženski kongres za pravice ženskega spola, ki so se ga udeležile tudi Jugoslovanke. Kongres, na katerem se je mnogo klepetalo, so hotele Italijanke izrabiti za manifestacijo fašistov in ministrskemu predsedniku Mussoliniju, pred katerim je moral defilirati izprevod ženskih kongresistk vsega sveta.

Politični položaj v državi se je toliko razbistril, da se je pokazalo, da homogena radikalna vlada ne bo mogla obstati, na drugi strani pa se je zopet v toliko zapletel, da radikalci ne vedo pota, po katerem bi krenili naprej. Pogajanja z Radićem, klerikalci in muslimani niso uspela. Radić jim je prenevarjen, klerikalcev je premalo, muslimani pa niso zanesljivi, ker so preveč napredni. Vsi znaki kažejo ponovno koalicio med radikalci in demokrati.

Medtem ko si radikalci v Beogradu belijo glavo radi rekonstrukcije vlade, prireja Radić v Zagrebu svoje »parlamentarne seje«, na katerih napada državo in njene ustanove. Vse se vrši z velikim pompom in zborovalci se dajo celo fotografirati. Demokrati iščejo stezice, kjer bi se neopaženo in brez škode za svoj strankarski prestiž približali radikalcem.

Kot žrtev političnih razmer je padel minister Miletić, ki je podal ostavko na svoje mesto; to ministristvo ostane začasno nezasedeno.

V sredo popoldne bo na svečan način otvorjena seja narodne skupščine, ki radi neštevilnih praznikov ne pride do dela. Skupščina se je na zadnji seji konstituirala in sicer je bil izvoljen za predsednika radikalec Ljuba Jovanović. Tudi oba predsednika in vsi štirje tajniki so člani radikalne stranke. Klerikalci, muslimani, džemijet in Nemci so odnesli dolge nosove. Radić pa preži v Zagreb...

Delavsko gibanje.

— **Socialistična delavska internacionala** je delo tistih proletarcev, ki so cepljeni na razne dele prišli do spoznanja, da je v teh težkih časih splošne zmedenosti trošenje proletarskih sil naravnost usodepolno. Hamburški kongres, ki se je na letošnje Binkošti vršil, je prvi korak, ki je utešil želje po edinstvi proletarskega razreda. 750 zastopnikov proletariata iz trinidesetih dežel je na kongresu izrazilo željo, da se stvari močna in enotna mednarodna zveza proletarskih socialističnih strank. Velike predpriprave, pretresanje vprašanja zedinjenja, je pokazalo, da je stvar popolnoma dozorela in da se proletariati v zadnjem kritičnem trenutku zaveda svoje dolžnosti. Po kratkih in jedrnatih debatah je kongres na predlog s. Adlerja (Dunaj) sklenil, da se osnuje enotna mednarodna zveza, ki naj se imenuje »Socialistična delavska internacionala« s sedežem v Londonu. Vse zveze, ki so do danes združevale razne socialistične frakcije, naj likvidirajo in stopijo v novo mednarodno zvezo. Kongres, na katerem je bila zastopana tudi amsterdamska strokovna internacionala, bo imel ogromne posledice in vpliv na splošno zedinjenje tudi s skrajno levico proletarskih vrst. Ne smemo pa se prenačljati! Če so se delavske vrste cepile leta in leta in je imelo to cepljenje morda tudi svoje vzroke, zato tega sovrastva, ki je vladalo do danes med delavstvom, ni mogoče odpraviti čez noč. Predpogoji za zedinjenje so brez dvoma dani in v najkrajšem času bo delavsko gibanje na poti do popolnega ozdravljenja. Mi smo na delu, da razkropljene dele delavstva zopet združimo.

— **Beograjski profesorji** so vsekakor častna izjema v vrstah takozvanega duševnega delavstva. V jugoslovanski prestolici so se znašli med duševnimi delavci ljudje, ki nočejo biti hlapci režima, temveč zahtevajo pravice do življenja, ki jim pripadajo. Ker vlada ni ugodila njihovim zahtevam so podali koncem meseca maja (torej tik pred zaključkom šolskega leta) ostavko in so odložili svoja mesta ter se podali v druge službe. Spor še do danes ni poravnán. Ta korak beograjskih profesorjev je vsekakor zanimiv pojav, ki mora interesirati tudi ročno delavstvo.

— **Stavke v Belgiji.** V Belgiji se že štirinajst dni odigravajo veliki boji železničarjev in poštinih uslužbencev. — Proti bojujočim se železničarjem je hotela vlada prav energično nastopiti s tem, da je sklenila, da se železniške urade in promet militarizirajo. Obenem je izdala na stavkajoče delavce poziv, da se takoj vrnejo na delo, sicer bodo odpušteni. Po zadnjih poročilih je delavstvo odgovorilo na te nasilne korake vlade s tem, da je proglasilo splošno stavko. Delavske organizacije so se na ta boj že dolgo pripravljale in so do izbruha stavke konsolidirale vrste železničarjev in poštinih uslužbencev, s katerimi so se izjavili solidarnim tudi poštini uradniki.

— **Brezposelnost na Češkoslovaškem.** Po poročilu ministrstva za socialno politiko je češkoslovaška vlada podpirala v mesecu aprilu 143.000 brezposelnih (med temi 41.000 žensk). Deloma je podpirala 50.200 brezposelnih delavcev in 30.100 družinskih članov. Torej ima vlada v svojem okrilju 343.300 delavcev, ki so prizadeti pri industrijski krizi.

— **Brezposelnost v Rimu** je v najhujšem štadiju. Redukcija uradništva, ki jo je izvedel Mussolini, ni ostala brez posledic. Uradniki, javni nameščenci tavajo brez dela po ulicah cesarskega Rima. Mnogo brezposelnih je tudi med natakariji. Vlada pa se za to bedo uradnikov ne zmeni.

— **Komunistični puč v Nemčiji.** Kakor na drugem mestu poročamo je nastala radi hujškanja od strani francoskih zasedbenih oblasti v Pohrurju komunistična vstaja. Ta vstaja je imela od pričetka docela obliko meznega gibanja, ki so ga komunisti speljali popolnoma na politično polje. Načrt, ki so ga izdelali komunisti za osvojitve politične oblasti pa so prišli na dan in je jasno, da so hoteli po teh načrtih razširiti revolucijo po celi srednji Nemčiji.

Razno.

— **Mussoliniju je zmanjkalo sape.** Ima baje toliko pušk in bajonetov, da sedi na njih vsa njegova banditska in pretepaška armada. A nima tiste soli, brez katere ne more životartiti noben sistem, pa četudi je naslonjen na teror in silo; to je inteligenca. S tem, da so fašisti odgnali z negacijo duševnega preporoda od sebe italijanske inteligente, so bili zapisani poginu. Glave fašističnega sijaja si pač ne bodo dolgo hladile v senci bajonetov. S tem, da pokaže nekdo hrbet, je pač znamenje, da ga stvar odbija, a ga mora istočasno pritegniti v stvar, v katero ima boljše upanje. Svet danes strmi, ko opazuje napredovanje socializma na Angleškem. Saj bodo prevzeli angleški socialisti — torej zastopniki in predstavniki naprednega in zavrednega angleškega delavstva — po računih meščanskih politikov vlado v svoje roke že tekom dveh let. Angleška javnost pričakuje že tekom najkrajše dobe nepredvidljivih sprememb.

— **Se že pripravljajo črnosrajčniki.** Med italijanskim železniškim ministrom Torrejem in aleksandrijskim županom se je pričel prepri radi razpusta železniških milic v pokrajinah Turin, Cuneo, Aleksandrija, Novara in Pavia in legij narodne milice v Aleksandriji.

— **Skrb za prosveto v Jugoslaviji.** Iz statistike posnemamo sledeče: Sorazmerno s številom prebivalstva prideta v naši državi, na Poljskem, v Grčiji v južno-ameriški državi Peru na 6 milijonov prebivalcev le dve medicinski fakulteti! Tudi na tem polju za našo domovino najlepše izpričevalo pred kulturnim svetom.

— **Počitka potrebujejo tudi časnikarji** (novinarji). V Belgiji je izšel zakon, ki zabranjuje izdajanje jutranjih časopisov, da se s tem zagotovi novinarjem nedeljski počitek. Založniki časopisov so se za to načelo nedeljskega počitka izjavili, so pa proti zakonskemu načrtu, ker jim to onemogoči kupičenje dobička pri nedeljskih časopisnih izdajah.

Iskre.

Današnja meščanska družba je kakor tisti kralj Midas, kateremu se je spremenilo vse, česar se je dotaknil, v zlato. Posedujoči razred lahko prične kakor mu je drago, kar hoče, vse mu je mamon. On lahko prične s socialno reformo, sporazum z delavstvom, kaj bo iz tega? Več profita! Lahko prične delati s toleranco in človekoljubjem, lahko se izreče proti plemenskim bojem — humaniteta (človekoljubje) postane v njenih rokah nič drugega, kakor nastop za interese posameznih oseb posedujočega razreda. (V. Adler.)

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. Š. Leseć: Vaš dopis priobčimo radi pomanjkanja prostora v prihodnji številki. Z dopisi nas odkrito rečeno precej nadlegujete. Poslali ste nam kar tri dopise! Ne bodite pregostobesdni. Več dejanj!

Podlistek, ki smo ga do sedaj priobčevali (Zakon RSFSR o delu) smo za današnjo številko prekinili in ga bomo nadaljevali v prihodnji številki.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.) Izdajatelj: Frane Svetek.

Odgovorni urednik: Jože Berdajs. Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Čevlji domačih tovarov Peter Kozina & Ko z znamko »Peko« so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo: Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Priporočila se velika izbira barvastega in navadnega bombaža, perila i. t. d. **KARL PRELOG.** Ljubljana, Stari trg šte. 12.

POZOR! **UGODNA PRILIKA!** Delavsko perilo, močno in po najnižjih cenah se dobi samo pri »DELTA«, razreda za izdelavanje perila v z. o. z. v Ptaju. (Polje prilagoditi.)